

Kulturhistorisk inventering av kyrkobyggnader och kyrkomiljöer i
Linköpings stift 2005

GUSUMS KYRKA

Ringarums socken
Valdemarsviks kommun
Linköpings stift
Östergötlands län

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM

Raoul Wallenbergs plats • Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013-23 03 00 • Fax 013-14 05 62
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

GUSUMS KYRKA

Kulturhistorisk inventering av kyrkobyggnader och kyrkomiljöer i Linköpings stift
Delrapport april 2005

Innehåll

Inledning.....	3
Bakgrund.....	3
Syfte.....	3
Kulturminneslagen.....	3
Kulturhistorisk bedömning.....	3
Inventeringens uppläggning och rapport.....	4
GUSUMS KYRKA.....	5
BESKRIVNING OCH HISTORIK.....	5
<i>Socknen</i>	5
<i>Kyrkomiljön</i>	6
<i>Kyrkogården</i>	7
<i>Kyrkobyggnaden</i>	7
Exteriör beskrivning.....	8
Interiör beskrivning.....	8
KULTURHISTORISK BEDÖMNING.....	10
<i>Kyrkogården</i>	10
<i>Kyrkobyggnaden</i>	10
ÖVRIGT.....	11
Aktuella skyddsformer.....	11
Övriga inventeringar.....	11
Källor.....	11
Kartor.....	12
HÄNDELSELISTA.....	12
Källor.....	14

Inledning

Bakgrund

Med utgångspunkt i behovet av att förbättra kunskapsunderlaget för våra kyrkobyggnader och kyrkomiljöer genomförs en stiftsövergripande kulturhistorisk inventering. På uppdrag av Linköpings stift utför Östergötlands länsmuseum inventeringen inom stiftets del av Östergötlands län. Arbetet bekostas av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen och påbörjades under år 2004. Projektet beräknas vara avslutat vid utgången av år 2006. Inventeringen berör de till Svenska kyrkan hörande kyrkobyggnader som omfattas av kulturminneslagen. Lagen gäller de kyrkobyggnader som är tillkomna före utgången av år 1939 och ytterligare några som skyddas genom särskilt beslut av Riksantikvarieämbetet. Denna rapport utgör en delrapport i inventeringen vars resultat kommer att sammanställas och analyseras i en stiftsövergripande rapport.

Syfte

De stiftsövergripande inventeringarnas syfte är:

- att lyfta fram och öka förståelsen för kyrkans kulturvärden och att främja kontakterna mellan kyrkan och kulturmiljövården
- att skapa ett underlag för församlingarnas/samfälligheternas planering och förvaltning av kyrkan/kapellet och för vård- och underhållsplaner
- att sammanställa ett enhetligt och tillgängligt kunskapsunderlag med beskrivning av och historik för den enskilda kyrko/kapellbyggnaden samt en bedömning av de kulturhistoriska värdena. Inventeringen blir samtidigt en samlad dokumentation och överblick av kyrkobyggnader/kapell och kyrkomiljöer i stiftet från 2000-talets första decennium.
- att skapa ett underlag för handläggning av kyrkoantikvariska ärenden och för bedömning av var det är särskilt viktigt att stödja insatser med kyrkoantikvarisk ersättning.

Kulturminneslagen

Enligt Lag om kulturminnen m.m. (SFS 1988:950) skall Svenska kyrkans *kyrkobyggnader*, *kyrkotomter* och *begravningsplatser* vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas. Tillstånd måste sökas hos länsstyrelsen för att göra väsentliga förändringar av kyrkobyggnaden.

Kulturhistorisk bedömning

Den kulturhistoriska bedömningen görs utifrån principer som tagits fram av och fortlöpande diskuteras med representanter för Linköpings stift, länsstyrelserna i Jönköpings, Kalmar, och Östergötlands län samt läns museerna i Jönköpings och Kalmar län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan hela tiden föremål för omvärderingar. Bedömningen utgår från såväl den enskilda kyrkobyggnadens värden som kyrkomiljöns i sin helhet, men också till värden i förhållande till andra kyrkobyggnader i stiftet och övriga landet. Inför varje planerad förändring skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall

till fall. Den kulturhistoriska bedömningen utgör underlag för beslut om vilka åtgärder som kan vara berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

Inventeringens uppläggning och rapport

Rapporten består av en historik över kyrkobyggnaden, en beskrivning av exteriör och interiör, fotografier och en kulturhistorisk bedömning. Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering samt en arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gått igenom har främst varit läns museets topografiska arkiv och Antikvarisk-topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet i Stockholm. Uppgifter har vidare hämtats från aktuell litteratur däribland hembygdslitteratur. I viss mån har lantmäteriets handlingar och kartor nyttjats. De i rapporten redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av händelser i kyrkobyggnadens historia. Arbetet inkluderar en omfattande fotodokumentation varav endast en mindre del är presenterad i denna rapport. Delar av inventeringsmaterialet görs tillgängligt via Kulturmiljövårdens bebyggelseregister, vilket är ett informationssystem som förvaltas av Riksantikvarieämbetet (www.raa.se).

Fältarbetet, fotografering och rapportsammanställningen har utförts av antikvarie Jessica Åkeson vid Östergötlands läns museum. Rapporterna finns tillgängliga på Linköpings stift, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Östergötlands läns museum samt på respektive kyrklig samfällighet.

GUSUMS KYRKA

Gusum 4:6, Ringarums socken, Valdemarsviks kommun, Hammarkinds härad, Östergötlands län och landskap, Linköpings stift.

Ringarum är en medeltida socken med moderkyrkan med ursprung i 1200-talet placerad i sockencentrat Ringarum. När Gusums bruk startade sin mässingstillverkning på 1660-talet ökade befolkningen i den södra delen av socknen. Med anledning av den långa färdvägen till kyrkan fick Gusums bruk 1668 tillstånd att uppföra ett brukskapell, en enkelt inredd timmerbyggnad. Gusums nuvarande kyrka uppfördes 1730 eller 1731 och bekostades till stor del av brukets intressenter, med bidrag av virke och dagsverken från socknens bönder. Byggmästare var sannolikt Georg Millerus, anställd vid bruket. Den timrade kyrkan är vitreveterad och har ett rektangulärt långhus med rakslutet kor, sakristia i norr och korsarm i söder. Långhusets branta spånklädda sadeltak kröns av en takryttare. Interiören präglas av senare tiders förändringar. En klockstapel från 1752 finns söder om kyrkan. Kyrkparken som omger kyrkan tillhörde tidigare bruksanläggningen och tillsammans utgör de kärnan i det gamla bruksområdet med bevarade ekonomibyggnader, arbetar- och tjänstemannabostäder.

BESKRIVNING OCH HISTORIK

Socknen

Ringarums socken är en medeltida socken som finns omnämnd 1358. Socknen är en bland länets största och omfattade även Valdemarsvik fram till 1919. Det är en sjörik bergs- och skogsbygd med den stora sjön Yxningen i sydväst som bildar gräns mot Småland. Trakten är fornlämningsrik med bland annat en stenåldersboplats vid Emtöholm, bronsåldersrösen vid Mossebo och ett större gravfält från järnåldern nära Rullerum. Gusums bruk och Fyllingarumsgodset som tillhörde det Burensköldska fideikomisset var socknens största

markägare. Ringarums samhälle, två mil söder om Söderköping, utgör sockencentrum med en kyrka från 1770-talet, föregången av en stenkyrka på 1200-talet. I samband med järnvägens dragning genom socknen i början av 1900-talet utvecklades Ringarum till ett stationssamhälle som hade en blomstringsperiod under seklets första hälft med en mångsidig företagsutveckling med anläggande av tegelbruk, ångsåg, elkvarn och cementfabrik. Gusum är ett brukssamhälle beläget vid Gusumsån, en mil söder om Ringarum. Bruket grundades 1653 av flamländarna Hubert de Besche och Henrik de Try och startade som ett järnbruk, men redan på 1660-talet tog mässingstillverkningen över. På 1930-talet startade tillverkning av blytås som blev av betydande omfattning. Bruket har varit den dominerande industrin i socknen och den största arbetsplatsen för sockenborna.

Kyrkomiljön

Kyrkan ligger i lummig parkmiljö vackert belägen på Kyrkholmen, en udde närmast omfluten av Gusumsån. Den gamla landsvägen går förbi i närheten med en stenbro från 1600-talets slut. Öster om kyrkan ligger bruksherrgården vars huvudbyggnad från 1730 brann ned till grunden 1995. Kyrkan och herrgårdsanläggningen utgör kärnan i det ursprungliga bruksområdet där arbetarbostäder, tjänstemannabostad och ekonomibyggnader finns bevarade. Marken som kyrkan ligger på tillhörde tidigare bruksherrgårdens parkområde och skänktes till Ringarums församling 1945. En klockstapel byggd 1752 av Jonas Österling står söder om kyrkan. Den är rödfärgad med spåntäckt tak och spira med storklockan från 1700-talet och lillklockan från 1922. På en höjd en knapp kilometer öster om kyrkan, ligger den fd skolan (1913-14), fd prästgården vars grundmurar lades på 1700-talet och lärarbostaden (1847-48).

Kyrkogården

Kyrkogård saknas, Ringarums kyrkogård brukades fram till 1862 då en begravningsplats anlades en kilometer söder om Gusums kyrka. Här finns ett gravkapell ritat av Kurt von Schmalensee 1941 och tillbyggt 1981 samt en klockstapel av Ture Jangvik från 1972.

Kyrkobyggnaden

När Gusums bruk startade 1653 innebar det en befolkningstillväxt för socknens södra del och många sockenbor fick en lång färdväg till sockenkyrkan i Ringarum. På bruksledningens begäran fick man 1668 Kungl Maj:ts tillstånd att bygga ett litet kapell. Det låg troligen på den sk Tempelkullen och utgjordes av en enkelt inredd, rödfärgad timmerbyggnad. 1727 överenskom bruksägarna Maria Westerberg och Sophia Spalding tillsammans med övriga intressenter i bruket att bekosta uppförandet av en ny kyrka. Bruksägarna förlänades patronatsrätt, dvs rätt att tillsätta präst, och prästen var avlönad av bruket fram till 1880-talet. Bruket erbjöd den sk Sågbacken till kyrktomt, och bönderna i den södra sockendelen bidrog med timmer, spån och dagsverken mot att de fick tillstånd att bevista gudstjänsterna. Först 1945 då bruket skänkte kyrkparken till församlingen blev Gusums kyrka församlingskyrka jämte moderkyrkan i Ringarum.

Byggnadsarbetet påbörjades 1730 eller 1731, ungefär samtidigt som den nya bruksherrgården uppfördes i närheten av kyrkan. Georg Millerus, som var anställd vid bruket, var byggmästare för herrgården och troligen även för kyrkan. Murmästare var Petter Spångberg från Norrköping. Kyrkan blev en timrad rektangulär byggnad under spåntäckt sadeltak och invändigt tunnvalv av trä. Sakristian placerades i norr och ett vapenhus i söder. Under de första åren stod kyrkan odekorerad, först 1744 blev den invändigt målad av Carl Ribbert och Mårten Dahlin med bl a ljusa gula väggar och vitt tak. Predikstolen och korskranket som

skänktes av befallningsman Nils Aschling på Stegeborg, kom troligtvis från Stegeborgs slottskapell. Många inventarier skänktes av bruksägarna, och ett flertal mässingsföremål är tillverkade vid bruket, bl a diverse ljusredskap och en liten dopfont från senare delen av 1600-talet. Kyrkans första orgel kom från Skärstads kyrka i Småland och skänktes till Gusum 1768 av lagmannen Gustav Spaldencreutz på villkor att han fick bygga och nyttja läktarbänkar åt sig och sin familj. 1834 ersattes den av en orgel byggd av klockaren och orgelbyggaren Anders Jonsson i Ringarum, vilken i sin tur byttes ut mot en ny orgel tillverkad av orgelbyggare Lundin 1914.

1762-63 kläddes kyrkan med panel som målades några år senare. I början av 1800-talet reveterades fasaderna och vapenhuset försågs med sittplatser och integrerades i kyrkorummet. Då kyrkan började bli förfallen i slutet av 1800-talet fanns det planer på en ny kyrkobyggnad i sten. Kyrkokassan var emellertid för liten och det beslutades istället om en genomgripande restaurering som ägde rum 1914 enligt arkitekten Axel V Brunskogs ritningar. Tunnvalvet togs bort och ersattes av ett nytt plant innertak med synliga takbjälkar, och ommålning skedde såväl exteriört som interiört. Troligen omfattade arbetet mycket mer eftersom interiören beskrivs som helt förändrad. På 1940-talet avskildes vapenhuset åter av en vägg. 1940 fick kyrkan en altartavla av konstnären Olle Hjortzberg i gåva av disponent Lage A:son Westerberg och hans maka. Olle Hjortzberg (1872-1959) är känd för sina konstnärliga arbeten i bl a Engelbrektskyrkan, Klara kyrka och Matteus kyrka i Stockholm. Den nya tavlan ersatte en äldre altartavla från 1860 målad av dåvarande brukspredikanten Gustav L Lundqvist.

Dagens kyrkorum präglas i mycket av Kurt von Schmalensees omfattande restaurering 1964-65 som syftade till att både modernisera kyrkan och att återställa den i dess ursprungliga skick med en ljus färgsättning. Till de större förändringarna hörde att orgeln monterades ned för att bereda mer plats på läktaren. Läktarens båda trappor borttogs och ersattes med en ny, bredare trappa, och under läktaren inreddes väntrum och förråd. Innerväggarna isolerades och försågs med stående träpanel. Trägolven bröts upp och ersattes av kalkstensplattor, fönstren försågs med antikglas, ett nytt altare tillkom, interiören målades och en del inventarier konserverades. Den nya orgeln av R Jacoby sattes upp 1967 i den södra korsarmen som åter hade öppnats upp. Under de senare åren har kyrkans exteriör restaurerats, 1998 omtjärades spåntaket och 2000 knackades befintlig puts ned och försågs med ny fasadputs.

Exteriör beskrivning

Kyrkan har en öst-västlig placering och är en vitreveterad timrad byggnad med rektangulärt långhus med rakslutet kor under spåntäckt sadeltak. Sakristian är placerad mitt på norra långhusfasaden och på motsatt sida en korsarm, ett fd vapenhus som införlivats med kyrkobyggnaden. Fasaden är spritputsad med slätputsade lisener och sockeln består av murad gråsten. På taket finns en spåntäckt takryttare med urverk och klocka krönt av en spira. De stickbågiga fönstren är symmetriskt placerade och består av sex lufter med grönmålade träbågar och färgat antikglas i blyspröjs. Fönstren mot väster består av sex lufter. Ovanför portarna finns två, små runda fönster med korsformig spröjs. Huvudingången ligger i väster och i söder finns en ingång i det fd vapenhuset. Portarna är raka dubbeldörrar i trä med tjärad diagonalställd panel med dörringar i smide. Trappor av kalksten. Takränna, stuprör och fönsterbleck är av mörknad koppar. På sakristians östra sida finns en tillbyggd vitmålad träbod som inrymmer nedgång till ett pannrum under sakristian.

Interiör beskrivning

Kyrkorummet är rektangulärt med ett kalkstensgolv. Väggarna är klädda med vitlaserad stående panel och taket är ett tunt grålaserat, plant trätak med synliga vitlaserade bjälkar.

Dörrar finns till sakristian och västingångens vindfång. Innanfönstren är vitmålade med klarglas utan spröjs och med mörkt grågröna omfattningar och karmar. Till vindfånget leder en rak, gråmålad dubbeldörr med ett dekorativt listverk. Sakristian har en troligen ursprunglig rak dubbeldörr klädd med omålad fiskbensmönstrad träpanel och mörkgrått dörrfoder. Den öppna bänkinredningen är indelad i fyra kvarter, med raka gavlar och skärmar. Den är målad i tre grå nyanser med gula speglar och förgyllda lister på gavelstyckena. Predikstolen i renässansstil med vägghängt ljudtak är placerad på norra sidan och nås via en trappa i den bakomliggande sakristian. Den härstammar troligen från Stegeborgs slottskapell. Den är målad i grå nyanser med förgyllda detaljer, och den firsidiga korgens fyllningar är försedda med målningar av evangelisterna. Väggen är dekorerad med en förgylld strålkran och kannelerade pilastrar. Läktarunderbyggnaden i väster inrymmer ett besöksrum i den södra delen, och i norr finns läktartrappan. Dörrarna till dessa utrymmen består av enkla spegeldörrar målade i en grå ton. På var sida om läktarunderbyggnaden bildas små utrymmen med inbyggda skåp längst ned. Läktaren bärs upp av gråmålade pelare med förgyllda kannelyrer. Läktarbarriären är rak med insvängda sidopartier. Den är målad i tre grå nyanser med ljusa speglar och förgyllda lister. På läktaren finns stolar och bänkar. Läktargolvet är täckt av en grå plastmatta. Vinden nås via en stege från läktaren.

Korets golv ligger två steg högre än långhuset. Mot söder och norr finns slutna korbänkar i dubbla rader med samma utförande som i långhuset. Altaret är panelinklätt och vitlaserat. En altartavla föreställande personer vid Kristi grav målad 1940 av Olle Hjortzberg pryder korbväggen. Den rundade altarringen är gråmålad och består av figursågade balustrar, målade i grått och guld, och har ett gult textilklätt knäfall. Dopfunten av mässing är placerad på en svarvad träfot i den södra delen av koret. Dopfunten är tillverkad av Gusums bruk under 1600-talets senare del liksom dopfunten i Ringarums kyrka. Nummertavlorna har grön- och rödmålade träramar med förgylld dekor och är märkta med årtalet 1763.

Sakristian ligger en nivå högre än långhuset och har ett parkettgolv. Väggar och tak har samma ytbehandling som i långhuset och även de gallerförsedda fönstren är lika långhusets. Ett litet träaltare finns i norr, ett äldre skåp i öster. På var sida om dörren finns inbyggda skrudskåp. Den gamla altartavlan av brukspredikanten Gustav L Lundqvist hänger också här. En trappa och en smal gråmålad dörr leder till predikstolen.

Södra korsarmen utgörs av det fd vapenhuset som blivit införlivat i kyrkorummet. Det ligger en nivå högre än långhuset och skiljs från detta av ett lågt skrank, med samma utförande som bänkinrednings mellanstycken. Då kyrkan 1967 försågs med en ny orgel av R Jacoby i Stockholm, placerades den här. Den har en slät, trären främre fasad och gråmålade sidor. Golv, väggar och tak har samma utförande som i långhuset. I ett bakomliggande utrymme finns WC och kapprum. Dörren till vindfånget är liksom till sakristian en omålad, panelklädd dubbeldörr, och ytterdörren är en rak, grå dubbeldörr med spegelindelning.

KULTURHISTORISK BEDÖMNING

Kyrkan, klockstapeln och kyrkparken utgör tillsammans med bruksherrgårdsanläggningen, ekonomibyggnader, arbetar- och tjänstemannabostäder ett värdefullt exempel på en ålderdomlig bruksmiljö av stort kulturhistoriskt intresse.

Kyrkogården

Kyrkogård finns ej i anslutning till kyrkan.

Kyrkobyggnaden

Kyrkan uppfördes på initiativ av Gusums bruks ägare, och blev församlingskyrka först 1945. Den vitreveterade timmerbyggnaden med spånklätt sadeltak har en enkel och odekorerad karaktär där byggnadens proportioner och takets utformning med spånklädsel och takryttare har bibehållits. Timrade kyrkobyggnader har varit vanligt förekommande men idag finns endast ett fåtal bevarade i länet. Interiören präglas av senare tiders förändringar, framförallt 1900-talets tillägg såsom tillkomsten av det plana innertaket, väggarnas träpanel och den nya orgelns placering i södra korsarmen. Sakristians dörr kan vara ursprunglig. Kyrkans stora antal mässingsföremål tillverkade vid Gusums bruk, såsom dopfunten från 1600-talets senare del, visar på bandet till bruket och dess ägare. Värde att uppmärksamma är predikstolen samt

altartavlan från 1940 av Olle Hjortzberg som gjort ett flertal konstnärliga utsmyckningar i framförallt kyrkor.

Sammanfattning

- Gusums kyrka är ett exempel på de kyrkor som uppfördes på bruksledningens initiativ i större brukssamhällen, och utgör tillsammans med herrgårdsanläggningen kärnan i det ursprungliga bruksområdet. Endast ett fåtal brukskapell finns representerade i länet.
- Gusums kyrka är en av de få bevarade timmerkyrkorna i länet. Den är tidstypisk i sitt formspråk med bibehållna proportioner samt ett brant, spånklätt sadeltak krönt av en takryttare. Timrade kyrkobyggnader är numer ovanliga i länet.
- Kyrkans samhörighet med Gusums bruk och dess mässingstillverkning är påtaglig genom mängden mässingsföremål, bl a dopfunten från 1600-talet, som genom århundradena skänkts till kyrkan.

ÖVRIGT

Aktuella skyddsformer

Kyrkan och kyrkotomten är skyddade enligt Lagen om kulturminnen 4 kap.

Gusum, K37, är utvärderad som kulturhistoriskt värdefull miljö i kulturminnesprogrammet för Östergötland, utgivet av länsstyrelsen i Östergötland.

Övriga inventeringar

Sedan 2002 pågående inventering av kyrkogårdar/begravningsplatser i Östergötlands län, utförs av Östergötlands länsmuseum.

Prästgårdsinventeringen i Östergötlands län, utförd av Östergötlands länsmuseum 1978.

Skolinventeringen i Östergötlands län, utförd av Östergötlands länsmuseum 1978.

Källor

Bebyggelseregistret – kulturhistorisk bebyggelseinformation. Riksantikvarieämbetet

www.bebyggelseregistret.raa.se

Bondebygd och bruksbygd, Ringarums socken genom tiderna, Norrköping 1970.

Corin, Carl-Fredrik och Westerberg, Lage A:son, Historik över Gusums kyrka. Stockholm 1931

Cnatingius, Bengt, Gusums kyrka, Linköpings stifts kyrkor 1971.

Gusums kyrka, okänt manuskript förvarat i Gusums kyrka.

Natur Kultur, Kulturminnesprogram för Östergötland, utg. av Länsstyrelsen i Östergötlands län 1983.

Ridderstad, Anton, Historiskt, Geografiskt och Statistiskt lexikon öfver Östergötland, A-L, Norrköping 1877.

Sveriges Bebyggelse, Östergötlands län, del VIII, Uddevalla 1951.

Östergötland, landskapets kyrkor. Red. Marian Ullén. Forskningsprojektet Sockenkyrkorna. Kulturarv och bebyggelsehistoria. Riksantikvarieämbetet 2004.

Kartor

Häradsekonomisk karta 1868

Ekonomisk karta, 1947 och 1981, blad 8G 1i Fastebo

www.lantmateriet.se

Sammanställt av Östergötlands läns museum i april 2005. Den kulturhistoriska bedömningen har utförts i samverkan med Länsstyrelsen i Östergötland.

HÄNDELSELISTA

Företeckningen gör inga anspråk på att vara komplett. Den bygger enbart på nedan redovisade källor och kan i framtiden komma att revideras.

- 1663 Specifika inventarier – dopfunt av mässing tillverkad vid Gusums bruk. (BC, Br)
- 1700-99 Specifika inventarier – storklockan. (BC)
- 1730-31 Nybyggnad – kyrkan i sin helhet. Timrat rektangulärt långhus med rakslutet korparti i öster, korsarm i söder och sakristia i norr. Byggmästare Georg Millerus, murmästare Petter Spångberg. (Br, BC)
- 1731 Fast inredning – korskrank och predikstol från Stegeborgs slottskapell, skänkt av befallningsman Nils Aschling på Stegeborg. (Br, BC)
- 1743 Ändring, ombyggnad, interiör – golven i långhus, sakristia och vapenhus belades med öländsk täljsten? (GK)
- 1744 Ändring, ombyggnad, interiör – interiören målades, väggar och tak vitmenades, bänkar, läktare och altare målades av Carl Ribbert och Mårten Dahlin. (Br, BC, GK)
- 1752 Specifika inventarier – Klocka gjuten av Magnus Hultman. Klockstapel byggd av byggmästaren Jonas Österling. (BC, GK)
- 1762-63 Ändring, exteriör – kyrkan med sakristia kläddes med panel. (GK)
- 1768 Fast inredning – orgelläktaren byggdes, och en orgel 1583 från Skärstad kyrka i Småland tillverkad i Köpenhamn, skänktes av lagmannen Gustaf Spaldencreutz. (Br, BC, GK)
- 1770 Ändring, exteriör – fasadens panel målades. (GK)
- 1802 Ändring, ombyggnad, exteriör - fasaden reveterades. (GK)
- ca 1800-20 Ändring – vapenhuset integreras i kyrkan.(GK)

- 1834 Fast inredning – orgel tillverkad av Anders Jonsson ersatte orgeln från Skärstad kyrka. (BC)
- 1860-69 Specifika inventarier – altartavla målad och skänkt av brukspredikanten G L Lundquist. (Br)
- 1902 Specifika inventarier – storklockan från 1752 omgjuten av firman J A Beckman & Co i Stockholm. (GK)
- 1914 Ändring, ombyggnad, exteriör – revetering av fasaden. Trätunnvalvet borttogs och ersattes av ett plant innertak, inre och yttre ommålning, ett krucifix av försilvrad malm skänktes av disponenten Lage Westerberg och hans maka. Arkitekt Axel V Brunskog i Linköping. (Br)
- 1914 Fast inredning – orgel av orgelbyggare Lundin i Göteborg ersatte Jonssons orgel från 1800-talet. (BC)
- 1920-30 Ändring, ombyggnad interiör – den södra korsarmen, som på 1800-talet blev integrerad i kyrkan, avskiljdes från kyrkorummet av en vägg. (GK)
- 1922 Specifika inventarier – lillklockan skänkt av disponent Axel Indebetou. (BC)
- 1935 Teknisk installation – värmeledningar. (ÖC 1935.09.09)
- 1940 Specifika inventarier – altartavla av Olle Hjortzberg, skänkt av disponent Lage Westerberg och hans maka. (BC, Br)
- 1940-tal Ändring, restaurering – sakristian. (GK)
- 1942 Specifika inventarier - klocka skänkt av fabrikören Axel Indebetou gjuten av KG Bergholtz i Stockholm. (GK)
- 1943 Ändring, ombyggnad - tillstånd att ta upp ett mindre fönster ovanför dörren till gamla vapenhuset. (ÖLM)
- 1945 Kyrkparken som ursprungligen tillhörde Gusums bruk skänktes av Gusumsbolaget till Ringarums församling. (BC)
- 1954 Ändring, exteriör – omtäckning av takryttaren med spån. (ÖLM)
- 1964-65 Ändring, restaurering, exteriör– fasaderna sandblästrades och avfärgades i en ljusare nyans, yttertaket lades om. Interiör - nytt kalkstensgolv ersatte trägolvet, innerväggarna isolerades och försågs med stående träpanel, nytt altare, 1914 års orgel på läktaren monterades ned, södra korsarmens vägg samt bänkar borttogs, de gamla läktartrapporna togs bort och ersattes av en ny trappa, under läktaren inreddes väntrum och förråd, ev får läktarbarriären en modifierad form, sakristians inredning kompletteras med platstillverkade skrudskåp, interiören målades bl a fick bänkarna en ljusgrå kulör, en del inventarier konserverades, fönstren försågs med antikglas, uppvärmning med oljeeldning. Arkitekt Kurt

- von Schmalensee, entreprenörfirman G Gustavsson, Norrköping (Br, NT ÖD 1965.02.03, ÖLM)
- 1967 Fast inredning – orgel placerad i södra korsarmen, tillverkad av orgelbyggare R Jacoby, Stockholm (Br)
- 1976 Ändring, exteriör – takryttaren försedd med nytt tornur i väster. (NT 1976.09.25)
- 1998 Ändring, exteriör – omtjärning av kyrkans och klockstapelns spåntak, samt rödfärgning av klockstapeln, Arkitektfirman Lennart Arfwidsson, ATRIO arkitekter Västervik AB, entreprenör Kyrktak bygg och konsult AB Norrköping. (NT 1998.07.09, ÖLM)
- 2000 Ändring, restaurering exteriör – nedknackning av befintlig fasadputs och påförande av ny puts, fönster, plåtarbeten (NT 2000.04.05. ÖLM)
- 2005 Kulturhistorisk inventering av kyrkobyggnaden och kyrkomiljön, utförd av Östergötlands länsmuseum på uppdrag av Linköpings stift.

Källor

BC – Cnattingius, Bengt, Gusums kyrka. Linköpings stift kyrkor 1971.

Br – Bebyggelseregistret, kulturhistorisk bebyggelseinformation. Riksantikvarieämbetet
www.bebyggelseregistret.raa.se

GK – Gusums kyrka, okänt manuskript förvarat i Gusums kyrka.